

§ 9**Underlag för budget 2018 med inriktning 2019 och 2020**

Dnr 1.3.1-158/2017

Socialnämndens beslut

1. Socialnämnden hänvisar till förvaltningens underlag till budget 2018 med inriktning 2019 och 2020.
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.

Reservation

Samtliga ledamöter och tjänstgörande ersättare för Moderaterna och Liberalerna reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för sina egna förslag som redovisas nedan.

Särskilda uttalande

Ordföranden Åsa Lindhagen m.fl. (MP) samt ledamöterna Rana Carlstedt m.fl. (S), Alexandra Mattsson Åkerström m.fl. (V) samt Anna Rantala Bonnier (Fi) lämnar följande särskilda uttalande.

Socialtjänsten i Stockholms stad står inför stora utmaningar de kommande åren, vilket socialförvaltningen belyser väl i sitt underlag för budget för 2018 med inriktning på 2019 och 2020. Barn- och ungdomsvården behöver utvecklas för att bättre möta de behov som barn och deras familjer har, den psykiska ohälsan behöver stävjas och arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck måste stärkas. Mottagandet av nyanlända invandrare behöver ha fokus på långsiktig etablering i samhället genom att stärka den enskilde individens möjligheter att ta ett arbete och hitta en egen bostad.

Ensamkommande barn och unga ska ges förutsättningar att fullfölja sina studier och staden behöver tillsammans med övriga aktörer i samhället arbeta för att förhindra att barn och unga avviker från sina boenden. De barn och unga som ändå avviker, eller som aldrig ger sig till känna hos myndigheterna, och vistas i stadens riskmiljöer löper ökad risk att falla offer för prostitution och människohandel, samt att utveckla missbruksproblematik. Vi ser därför att det är av yttersta vikt att i samverkan med polis och civilsamhälle fortsätta utveckla det uppsökande arbetet gentemot de barn och unga som vistas i dessa miljöer, så att varje barn kan få stöd och hjälp.

Ersättaryttrande

Ersättaren Stina Bengtsson (C) lämnar följande ersättaryttrande.

Om jag hade haft yrkanderätt hade jag yrkat på

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Att uppdra åt förvaltningen att återkomma med nytt förslag i enlighet med vad som nedan sägs.
3. I övrigt vill jag anföra följande

I vänstermajoritetens visioner talas det om ett Stockholm som håller samman och om ett klimatsmart Stockholm. Det är fina ambitioner, men när ord inte blir praktik är de bara tomma ord. Vi ser nu hur fler och fler verksamheter återkommunaliseras, enbart på grund av den socialdemokratiskt styrda majoriteten har en ideologiskt och inte pragmatisk syn på arbetet. Kvalitet är inte lika viktigt som ägandeform i de rödgrönrosas Stockholm. Vi ser också hur stadens miljöambitioner sänks, något som påverkar alla verksamheter, inklusive socialförvaltningen.

Socialförvaltningens medarbetare har hög kompetens, stor lojalitet gentemot dem de är till för och kan leverera till sitt yttersta när det verkligen gäller – något som vi verkligen har sett prov på den här mandatperioden. Förvaltningens tjänstemän levererar alltid på hög nivå, trots att deras arbetsbelastning genomgående är tung. Som politiker i nämnden kan vi inte annat än imponeras över de insatser som våra medarbetare gör dagligen.

Socialekreterarnas arbetssituation handlar dock inte bara om tung arbetsbelastning. Det här inte heller lätt att vara medarbetare när majoriteten ständigt ändrar förutsättningarna för ens arbete. Ska en verksamhet upphandlas eller inte? I de rödgrönrosas Stockholm är det inte alltid det går att vara säker från dag till dag.

Det är inte heller lätt att vara medarbetare inom socialtjänsten i en stad där förutsättningarna för arbetet varierar kraftigt från stadsdel till stadsdel. Risken är stor att olika människor som söker socialtjänst får olika svar beroende på var i staden de bor. Det är därför nödvändigt att staden ser över rutinerna och ger socialförvaltningen ett större ansvar för helhet och samordning.

Centerpartiet menar att det är viktigt att vi fortsatt har ett mycket generöst mottagande av flyktingar och inte minst ensamkommande flyktingbarn i Stockholm. Det är dock fortsatt en stor brist på jour- och familjehem i staden. Vi ser därför behov av att hitta nya vägar att rekrytera nya hem, som kan välkomna barn till ett tryggare liv. Samtidigt är det viktigt att utredningarna och utvärderingarna av

hemmen fortsatt är djupgående. Inget barn ska fara illa i det boenden som staden anlitar.

Arbetet med våld nära relationer är som alltid högt prioriterat. Under 2016 presenterade den socialdemokratiskt styrda majoriteten en strategi mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Det är en bra ambition, men strategin är bristfällig och det saknas handlingsplaner. Vi ser också att trots att strategin uttalar ambitioner om könsneutralitet är planerna för att hjälpa våldsutsatta män om inte obefintliga, så förvånansvärt små, inte minst med tanke på Miljöpartiets tidigare så fina arbete i frågan. Centerpartiet vill att mansjourer ska vara lika självklara som kvinnojourer, även om det inte behövs lika många. Socialtjänsten måste kunna garantera skydd till alla skyddsbehövande, i rätt tid och på rätt plats. Det är också viktigt att inte blanda ihop offer och förövare, något som vänstermajoriteten tyvärr tenderar att göra.

Under våren 2016 kom C, M och L överens med majoritetens i kommunfullmäktige om en strategi mot våldsbejakande extremism. Nu vet vi att arbetet inte fungerar. Handlingsplanerna saknas, samarbetet med Försvarshögskolan är obefintligt och majoriteten har helt enkelt inte levt upp till överenskommelsen. När Alliansen initierade arbetet på regeringsnivå under förra mandatperioden var det självklart med ambitionen att arbetet även skulle fungera på kommunal nivå. Den socialdemokratiskt styrda majoriteten i Stockholms stad har dock helt lyckats haverera arbetet mot våldsbejakande extremism.

Segregationen i Stockholm är fortsatt stor. Det finns naturligtvis många åtgärder som det politiska styret måste vidta för att överbrygga klyftorna mellan olika stadsdelar, men vi i Centerpartiet vill framför allt betona civilsamhällets viktiga roll och människors möjlighet till entreprenörskap. Ju fler som kan förverkliga sina entreprenöriella drömmar och idéer, desto fler kan också få anställning. Fyra av fem jobb skapas i små företag. Och med ett jobb kommer innanförskap, integration, språk, socialt liv, ekonomisk trygghet och så vidare.

Vi konstaterar att den socialdemokratiskt styrda majoriteten inriktar sig på att lösa individuella problem kollektivt. Vi i Centerpartiet menar att alla människor har olika förutsättningar. Det är därför viktigt med valfrihet, egenmakt och att lösa individuella problem individuellt.

I övrigt hänvisar vi till Centerpartiets valprogram för 2014, Centerpartiets budgetmotion för 2017 sam Centerpartiets för socialförvaltningen relevanta motioner och interpellationer i kommunfullmäktige.

Ärendet

Socialförvaltningen har sammanställt förslag till budget för 2018 med inriktning för 2019 och 2020.

Förvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 15 mars 2017.

Förslag till beslut

Ordföranden föreslår att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Vice ordföranden Andréa Ström m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar följande.

1. Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra

Det framlagda ärendet förhåller sig till de ekonomiska ramar och de mål som anges i kommunfullmäktiges budget. Eftersom vi har reserverat oss mot såväl budgeten som verksamhetsplanen för 2016 har vi därför en avvikande mening även avseende inriktningen i budgetplaneringen för kommande år.

På grund av de föreliggande omständigheterna i omvärlden har Stockholm, såväl som hela Sverige, ställts inför stora utmaningar. Miljoner människor är på flykt för att undkomma krig, konflikt och förföljelse. Det ställer höga krav på att staden ska kunna säkerställa ett effektivt mottagande och kunna erbjuda alla nyanlända en reell möjlighet till etablering.

I majoritetens underlag för budget beräknas 2 400 ensamkommande asylsökande barn komma till Sverige under år 2017 och 2 900 under år 2018. Prognoseerna innebär att arbetsbördan för socialtjänsten minskar jämfört med 2015-2016. Men fortfarande är ett stort antal ensamkommande barn och unga aktuella för insatser från staden. Dock har mottagandet av ensamkommande under de senaste åren inte fungerat tillfredställande.

Stark kritik har framförallt riktas mot att placering av barn har skett i boenden som inte hunnit utredas. Vidare har ensamkommande

placerats i jourhem längre än vad som är brukligt och placering har gjorts i boenden som inte upphandlats. Detta är kritik som Alliansen har lyft vid ett flertal tillfällen både i stadsdelarna och centralt, men utan gehör från majoriteten. Den markanta ökningen av ensamkommande barn under 2015 krävde även avsteg från ramavtal med upphandlande familjehem och individuella avtal fick istället tecknas. Och i flera fall uteblev seriositetskontroller och uppföljning. Högsta prioritet framöver måste vara att säkerställa kvalitet i verksamheterna och rättssäkerhet för barnen.

Det är positivt att en handlingsplan för socialsekreterare har arbetats fram för att öka kvalitén inom socialtjänsten, men det krävs också konkreta handlingar från majoriteten för att kunna garantera ett kvalitativt och rättssäkert arbete. Redan från start när tillströmningen av ensamkommande tilltog, rapporterades det om socialsekreterarnas ohållbara arbetssituation. En omfattande personalomsättning, hög arbetsbelastning samt svårigheter att rekrytera erfaren personal medförde allvarliga brister i verksamheten. Det är bra att majoriteten till slut valt att prioritera socialsekreterare. Dock borde insatser ha gjorts långt tidigare.

Stockholm har en allt större utmaning med fattiga EU-medborgare som kommer hit för att tigga och bosätter sig i parker, på trottoarer och i andra offentliga utrymmen. Det är därför ytterst oroväckande att det inte förekommer någon form av strategi från det socialdemokratiska styret och hanteringen framöver. Att detta inte heller benämns i ärendet är under all kritik. Det är viktigt att Stockholms stad tar ett tydligt ansvar för att lyfta diskussionen och finna en lösning på denna utmaning som kombinerar hänsyn för socialt utsatta människor med berättigade krav på trygghet och ordning i det offentliga rummet. Stockholms lokala ordningsföreskrifter anger bland annat att bosättning på offentlig plats inte är tillåten. Ändå har vi nu en verklighet där allt fler bosättningar växer fram i stadens offentliga miljöer.

I underlag för budgeten framgår det att stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck ska implementeras under de kommande åren. Det är bra och välkommet. Samtidigt ser vi allvarliga brister i programmet och i det nuvarande arbetet mot våld i nära relationer. Det har bland annat framkommit uppgifter om att våldsoffer har lämnats utan boende eller blivit ombedda att själva ordna boende inom en mycket kort tidsperiod. Vidare är det inte heller ovanligt att kvinnor slussas mellan olika kommuner och stadsdelar. Socialtjänsten måste kunna garantera skydd och vidta åtgärder för att skydda våldsutsatta på

både kort och lång sikt. Om en person behöver byta bostadsort av säkerhetsskäl ska ärendet flyttas över till den stadsdel eller kommun som berörs. Ingen ska behöva hamna mellan stolarna eller bli stående på gatan.

Under Alliansen mandatperiod införde Stockholm stads en kvinnojoursgaranti som innebär att alla som är i behov av skyddat boende ska få en plats. Den måste fortsätta gälla i alla stadsdelar. När vi nu ser stora brister i detta avseende krävs en kartläggning av alla stadsdelar för att undersöka om problemen finns på flera håll i staden. Vidare måste det skapas bättre förutsättningar för kvinnojourer att verka.

När det gäller hedersrelaterat våld ser vi även allvarliga brister i handlingsprogram. Att utsättas för våld och förtryck är en inskränkning på människors frihet och integritet. Varje individ har rätt att leva och bestämma över sitt eget liv. När denna rättighet inte upprätthålls är det samhällets ansvar att agera och säkerställa att de grundläggande värdena i samhället bejakas. Majoriteten har tidigare varit otydliga i frågan och till stor del blundat för de problem vi ser, inte minst i Stockholms förorter. Frågan om hedersrelaterat våld förtjänar inte bara mer uppmärksamhet utan också ett tydligt agerande. Det är dock anmärkningsvärt att programmet inte tar fasta på barnperspektivet. Problem som att minderåriga förs utomlands och tvingas till äktenskap eller blir könsstympade beskrivs till viss del, men konkreta lösningsförslag lyser med sin frånvaro. Inskränkningar i barns integritet och rättigheter borde få ett stort utrymme i programmet.

Vi vill också understryka vikten av arbetet mot våldsbejakande extremism och den viktiga roll som socialtjänsten spelar. Dessvärre har vi sett ett totalhaveri i frågan både från majoriteten i staden och från regeringen. Allt fler radikaliserar samtidigt som stridande för terrorgrupper i Mellanöstern återvänder hem till Europa och Sverige. Kommuner måste ta sitt ansvar och staten måste kunna hantera den växande säkerhetsrisk som Sverige utsätts för. Det är under all kritik att mer än halva mandatperioden har gått utan resultat. Fortfarande saknas de utlovade lokala handlingsplanerna. Vidare behövs ett förebyggande arbete med skarpa insatser. För att förbättra Socialtjänstens möjligheter att göra insatser för avhoppare från radikala grupper måste sekretesshinder rivas. Socialtjänsten behöver både generell och individbaserad information för att kunna avradikalisera personer och förhindra en återgång till extremistmiljöer.

När det gäller de framgångsrika föräldrastödsutbildningar framkommer det i ärendet att intresset är fortsatt stort och att förvaltningen kommer att utveckla programmet vidare i förebyggande syfte. Det välkommet och positivt. Under Alliansen mandatperiod 2012 startade ABC och Komet som ett utvecklingsprojekt och sedan dess har över 13 000 ansökningar inkommit till dessa föräldrastödgrupper. Verksamheterna har varit viktigt stöd för familjer som upplever att de har bråk och konflikter hemma. Socialnämnden har tidigare 10 mnkr inom ram avsatta för detta ändamål och har hittills bidragit med 1 300 kronor per förälder som deltagit. Med anledning av detta ställer vi oss frågande till varför majoriteten nu drar in den subventionen för föräldrastödsprogrammen. Det innebär att varje stadsdel får nu själva bekosta stödgrupperna. Hur säkerställer majoriteten att verksamheterna Komet och ABC fortsätter att prioriteras av stadsdelsnämnderna om stödet dras in?

Det är glädjande att majoriteten fortsätter på flera av de satsningar som Alliansen initierade till. Det handlar bland annat om de sociala insatsgrupperna och Mumin, viktiga insatser för förebyggande arbetet och tidig intervention.

Som framförs i ärendet har Stockholm stad rekordlångt antal hushåll som får ekonomiskt bistånd. Bakom siffrorna finns det dock en annan verklighet. En tudelad stad med stora skillnader. Det går bra för Stockholm, men inte för alla. Det ekonomiska biståndet är mer än dubbelt så högt i utsatta områden jämfört med innerstaden och utrikesfödda utgör idag mer än hälften av antalet arbetslösa. Därtill är arbetslösheten är fyra gånger större i Rinkeby- Kista jämfört med innerstaden. Det är också oroväckande att de långvariga ekonomiska bistånden utgör 70 procent av samtliga biståndshushåll. Det är tydligt att Socialdemokraterna saknar reformer för skola, jobb och trygghet – inte minst där det behövs som mest för att minska skillnaderna.

Stockholm är en fantastisk stad som har haft en god utveckling de senaste åren. Maktskiftet 2014 innebär dock att Stockholm har slagit in på en felaktig kurs. Framförallt saknas trovärdiga och genomförbara lösningar på Stockholms framtidsutmaningar. Det gäller trygghet, bidragsberoende, våldsbejakande extremism, integration och jobb.

Vår vision för Stockholm är en hållbar, trygg och framtidsinriktad stad. Stockholmare ska känna sig trygga i sin vardag och ges förutsättningar att förverkliga drömmar. Stockholm ska ligga i

framkant när det gäller integration och jobb. Här ska det vara möjligt att ta sig från utanförskap till delaktighet. Ingen ska lämnas utanför samhället, utan de som behöver stöd ska ges möjligheter till detta.

Det är tydligt att Stockholm står inför helt nya utmaningar än tidigare dessvärre bemöter majoriteten dessa med antingen handlingsplaner utan handling eller passivitet. Det krävs nu krafttag, konkreta åtgärder och effektivisering för att kunna möta dagens utmaningar på bästa möjliga sätt.

Ledamöterna Isabel Smedberg Palmqvist och Frida Johansson Metso (båda L) föreslår att nämnden beslutar följande.

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut.
2. Att uppdra åt förvaltningen att återkomma med nytt förslag i enlighet med vad som nedan sägs.
3. Att anföra följande

I Liberalernas Stockholm har alla barn samma rätt till en trygg uppväxt utan hot, fattigdom eller övergrepp, och samma rätt till möjligheter att kunna skapa sig en bra framtid. Vuxna som behöver hjälp ska kunna räkna med samhällets stöd. Stockholm ska erbjuda alla människor skydd, stöd och nya livschanser. Frihet och trygghet är avgörande för varje människas möjlighet att växa. Ett öppet och växande Stockholm förutsätter att stockholmarna känner sig trygga.

Från länder som härjas av krig, fattigdom och förtryck kommer många människor till Europa i sökandet efter ett drägligt liv. Stockholm ska vara en stad där dessa människor kan bygga sig en framtid och skaffa sig ett jobb och en bostad, ett språk och en framtidstro.

Stöd till ensamkommande barn och unga är ett högt prioriterat område. Kvaliteten i boendena måste kontrolleras, och staden måste se till att de unga som befinner sig i olämpliga miljöer får stöd.

Tyvärr mår många barn och unga psykiskt dåligt, inte minst de som kommit ensamma till Sverige. Samarbetet mellan skolan, socialtjänsten och landstinget måste fördjupas för att tillhandahålla tidiga insatser och bryta utvecklingen mot ökande psykisk ohälsa.

Personalomsättningen bland socialsekreterare inom den sociala barn- och ungdomsvården är hög i många stadsdelar. Nyanställda socialsekreterare får ta ansvar för ett stort antal krävande ärenden

utan tillräcklig handledning eller möjlighet till kollegialt lärande. Det krävs ett genomgripande lyft av socialsekreterarnas situation, där hela arbetssituationen och arbetsmiljön måste förbättras. Majoriteten har ännu inte velat ta i frågan om höjda löner för socialsekreterare, men det är en avgörande reform om de kraftigt stigande konsultkostnaderna ska hejdas och staden ska kunna behålla sin personal.

Alla har rätt att välja vem man älskar och lever tillsammans med. Ännu lever alldeles för många unga stockholmare i skuggan av hot och förtryck. Kampen mot hedersrelaterat våld och förtryck är central för ett Stockholm där alla har lika möjligheter och lika frihet. Patriarkala strukturer som hindrar individens fria livsval måste bekämpas.

De elever som har de sämsta förutsättningarna hemma ska ha bäst förutsättningar i skolan. Samarbetet mellan skola och socialtjänst måste fortsätta att intensifieras.

Oförmåga att kommunicera med stadens personal skapar osäkerhet hos nyanlända och leder också till att stadens resurser inte används på bästa sätt. För ett rättssäkert och kvalitativt bemötande av nyanlända måste användningen av tolkar i stadens verksamheter öka. Nämnden ska ta fram riktlinjer som garanterar rätten att använda tolk i kontakt med stadens verksamheter, såväl i egen regi som upphandlade.

Digital utveckling är ett prioriterat område. Det sker en snabb utveckling inom välfärdsteknik, men den utvecklingen har inte nått socialtjänsten i tillräckligt stor utsträckning. Med digitala hjälpmedel kan ärendehantering och dokumentationen underlättas, statistiska analyser och uppföljning förbättras, personalen kan få effektiva beslutsstöd och kontakten mellan medborgarna och staden förenklas betydligt. Inte minst för de nya stockholmarna som inte har svenska som modersmål kan digitala hjälpmedel spela en avgörande roll för att få den information och den hjälp man har rätt till.

I övrigt hänvisar vi till Liberalernas budgetreservation i kommunfullmäktige.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.